Toekomstvisie Eemnes 2030

versie september 2021

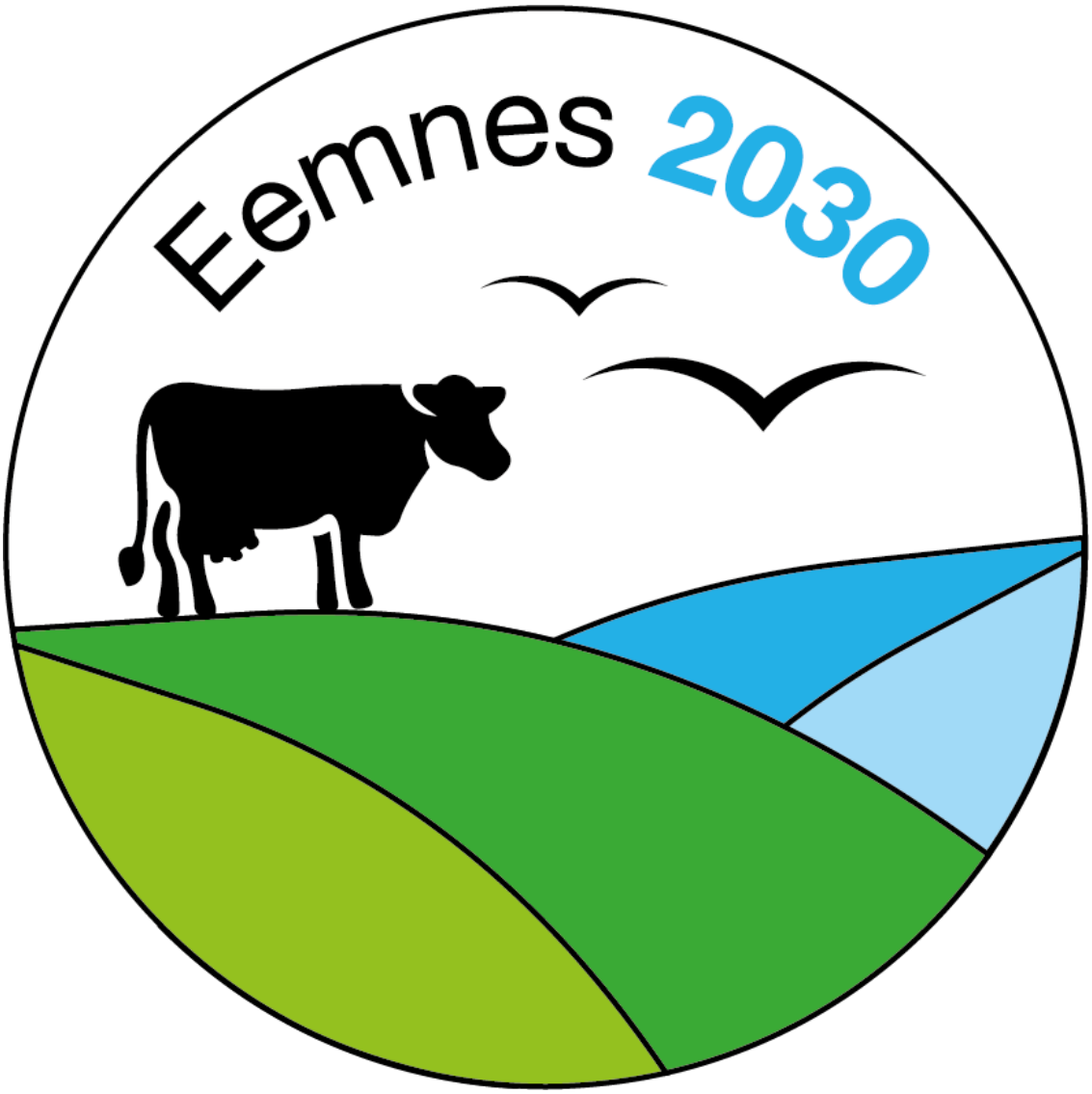

futureconsult

GEMEENTE EEMNES

Inleiding: een leven lang thuis in Eemnes

Het afgelopen jaar ging de gemeente Eemnes op zoek naar het gedeelde toekomstbeeld van Eemnes richting 2030. Eemnessers zijn trots op hun gemeente en wonen er naar grote tevredenheid.[1] De toekomstdroom die door veel inwoners gedeeld wordt is dat zij én hun kinderen in Eemnes kunnen blijven wonen, hun hele leven lang. We zien dat de toekomst onvermijdelijk verandering met zich meebrengt, ook voor een gemeente als Eemnes. Demografische veranderingen als vergrijzing zetten de dynamiek in de gemeente onder druk en ook een omwenteling op het gebied van energie en klimaat is een (inter)nationale vereiste. Deze toekomstvisie gaat in op deze en andere ingrijpende ontwikkelingen die zorgen voor nieuwe kansen en uitdagingen. De toekomstvisie gaat over waar Eemnes voor staat en waar Eemnes voor gaat. De visie helpt de gemeente om de blik op de lange termijn te richten en koers te bepalen.

Wat is er nodig om fijn te kunnen wonen en leven in Eemnes, nu en in 2030? Het antwoord op die vraag is tot stand gekomen na een uitgebreid verkennings- en participatietraject met inwoners, ondernemers, ambtenaren, kinderen, jongeren, maatschappelijke organisaties en regionale partners. De visie is gebaseerd op hun gezamenlijke ideeën en gedroomde toekomstbeelden. De richting die Eemnes op wil, staat hiermee op papier. De stip op de horizon is door Eemnessers gezet. Hoe die stip het beste te bereiken is, daar kunnen en moeten het College en de Raad verschillende keuzes in maken.

Leeswijzer

Dit document begint met een omschrijving van de historie van Eemnes en een schets van de huidige kenmerken van de gemeente. Op verschillende momenten in het participatietraject zijn toekomstdromen opgehaald bij jongeren, inwoners en ondernemers; een aantal van deze dromen wordt weergegeven.

Vervolgens worden de vier ambities voor de toekomst van Eemnes geïntroduceerd. Elke ambitie start met de huidige kwaliteiten van Eemnes die kansen bieden voor deze ambitie en de uitdagingen die geadresseerd worden in deze ambitie. Daarna volgt per ambitie het gedeelde toekomstbeeld van Eemnes richting 2030, gevolgd door een aantal speerpunten.

Na de ambities volgt een beschouwing van de huidige en toekomstige positie van Eemnes in de regio. Het document eindigt met een omschrijving van het doorlopen visietraject.

[1] Uit een enquête onder het Inwonerspanel van Eemnes blijkt dat 89 procent van de panelleden het eens is met de stelling “Ik woon graag in Eemnes” en Eemnes gemiddeld met een 8,0 beoordelen als gemeente om in te wonen.

Welkom in Eemnes

Welkom in Eemnes. Een kleine, groene gemeente gelegen op de grens van Noord-Holland en Utrecht in een prachtig polderlandschap. Sommige inwoners noemen het een dorp met stadsrechten, anderen bestempelen Eemnes als een stad met dorpse kenmerken. De historische boerenhoeves aan de Wakkerendijk, de haven, 't Sluisje en het Huis van Eemnes: Eemnes heeft veel te bieden.

Eemnes bestaat vanouds uit twee delen: Eemnes-Binnen en het noordelijker gelegen Eemnes-Buiten, de voormalige oude dorpskern. De geschiedenis van Eemnes gaat bijna duizend jaar terug. Door de daling van het waterpeil konden de eerste inwoners in de regio de grond rondom rivier de Eem ontginnen. Door deze ontginning ontstonden het dorp Ter Eem en het Huis ter Eem. De naam Eemnes wordt voor het eerst genoemd in een document uit 1269. In 1352 verleende graaf van Holland Willem V stadsrechten aan Eemnes. Gedurende de conflicten tussen Utrecht en Holland, als onderdeel van de Hoekse en Kabeljauwse twisten, werd Eemnes meermaals geplunderd en gedeeltelijk afgebrand. Maar ook tijdens de Tachtigjarige oorlog en in het rampjaar 1672 werd Eemnes door respectievelijk de Spaanse en Franse troepen geplunderd.

Naast het vechten om de stad, vocht de stad ook een lange strijd tegen het water. De nabijheid van Eemnes bij de toenmalige Zuiderzee zorgde voor een constante overstromingsdreiging. Ondanks de versterkingen die door de eeuwen heen zijn aangelegd, richtte de watersnoodramp van 1702 veel schade aan. De Wakkerendijk, eeuwenlang de belangrijkste dijk als wapen tegen de Zuiderzee, verloor in 1932 haar functie als dijk met de aanleg van de Afsluitdijk.

Ter Eem – toen bekend als Eemnes-Binnendijks – en Eemnes-Buiten werden in 1811 samengevoegd tot één gemeente Eemnes. In de tweede helft van de negentiende eeuw deelde Eemnes een burgemeester met gemeente Baarn. Toen de twee gemeenten in 1895 samen meer dan 5.000 inwoners hadden, kreeg Eemnes een eigen burgemeester. Sinds 2008 zijn de gemeentelijke organisaties van Eemnes, Blaricum en Laren in de BEL Combinatie samengevoegd. De BEL Combinatie verzorgt dienstverlening en de totstandkoming en uitvoering van het beleid voor de drie gemeenten. Daarnaast is Eemnes één van de deelnemende gemeenten in de samenwerkingsregio Gooi en Vechtstreek en de Regio Amersfoort.

Wonen in Eemnes betekent wonen tussen stad en land. Eemnes is van oorsprong een agrarische gemeente – en dat ademt het nog steeds. De vruchtbare grond van Eemnes wordt voornamelijk door melkveehouders gebruikt. Gemeente Eemnes telt ruim negenduizend inwoners. Zij kenmerken zichzelf als ondernemend en betrokken, zijn onderling hecht en staan met beide benen op de grond. Eemnessers zijn actief in allerlei verschillende soorten verenigingen. Van een basketbalvereniging tot Badminton Eemnes en van de KPJ voor jonge Eemnessers tot de BasBEL voor de senioren in de regio. Deze verenigingen en haar vrijwilligers geven Eemnes kleur en houden de gemeente levendig. Daarnaast zorgen de terugkerende activiteiten als Koningsdag, de Feestweek en de Tractorpulling voor hechtheid binnen de gemeenschap.

Eemnes onderscheidt zich door haar prachtige polderlandschap. Voor wie op zoek is naar rust en ruimte vormt Eemnes een mooie plek. Het is een goed startpunt voor mooie wandel- en fietstochten in de polder. Wandelroutes voeren over de dijken, boerenweggetjes en langs het Eemmeer. Voor vogelspotters is de Eempolder een prachtige plek om hun hobby uit te oefenen. De weide- en watervogels trekken in de lente veel geïnteresseerden. Kortom: Eemnes is een plek waar iedereen zich thuis kan voelen!

Dromen over de toekomst van Eemnes

Een dorp waar jong en oud samen kunnen genieten en elkaar kunnen helpen. Waar de jeugd kan blijven wonen en niet hoeft uit te wijken naar andere plaatsen. Dat zou ideaal zijn.

Mijn droom: Een dorp met woningen beter afgestemd op ouderen en starters, en een betere verbinding met de "buitenwereld" via openbaar vervoer.

"Een nieuwe locatie, waar jongeren een hapje en een drankje kunnen doen en waar af en toe een feestje is, is erg gewild."

Het lijkt mij leuk om ergens in de polder een meertje met een strandje aan te leggen, waar ik met mijn vrienden in de zomer kan zwemmen.

Rust! Niet meesurfen op de golf van de grootste en de beste. Bescheidenheid!

Mijn toekomstdroom is een woongroep waar mensen samen wonen, leven en delen.

Ik hoop dat Eemnes zijn eigen authentieke karakter zal kunnen houden, ondanks een groeiend aantal inwoners met daaruit voortvloeiende activiteiten. Eemnes is nog zo groen, zo vriendelijk en zo zelfstandig.

"Het zou leuk zijn als de Zuidpolder verder groeit er dan ook meer faciliteiten zoals een supermarkt en winkels komen."

“Een gemeente met voldoende mogelijkheden om te genieten van de stilte en de natuur, met een gezellig dorpskern, waar alle faciliteiten aanwezig zijn.”

“Ik hoop dat de woningbouw gestaag doorgaat ten behoeve van onze jonge mensen.”

Behoud de eigen identiteit, blijf samen Koningsdag en andere feesten vieren, behoud het verenigingsleven, laat de bewoners trots zijn op Eemnes.

“Ik hoop dat ik in Eemnes veilig en fijn oud kan worden.”

“Ik hoop dat er weer een leuk café in Eemnes komt!”

“Ik zou willen dat in 2030 Eemnes een groen en rustig dorp is met voldoende betaalbare woningen voor iedereen.”

Ik wens dat Eemnes een veilige en bestuurbare gemeente blijft met een eigen identiteit.

“Ik vind het belangrijk dat de natuur behouden blijft en klimaatverandering zoveel mogelijk wordt tegengegaan.”

Ambities Eemnes 2030

Ambitie 1: In Eemnes staat het dorpsgevoel voorop – *Eemnes koestert de hechte en actieve gemeenschap*

"Mijn wens voor Eemnes zou zijn dat het dorp een rustige, fijne en veilige plek blijft om te wonen. Waar genoeg te doen is voor jong en oud en waar mensen naar elkaar om blijven kijken." – inwoner uit Eemnes

"Wij mogen trots zijn op de jonge ondernemers van Eemnes. Zij voeren mooi werk uit voor hun dorpsgenoten!" – ondernemer uit Eemnes

Sportieve inwoners
35,2% van alle Eemnessers is aangesloten bij een sportvereniging (NL: 24.9%).

Vrijwilligers
35% van alle Eemnessers doet vrijwilligers werk (NL: 29%).

Oudere Eemnessers
In Eemnes is 21,1% van de bevolking 65+, dit zal de komende jaren nog verder stijgen. (NL: 19,8%)

Sociale samenhang
Eemnes scoort op de Leefbaarometer hoger dan het Nederlandse gemiddelde op sociale samenhang (+4,9).

Huishoudens
Er zijn nu 550 huishoudens in Eemnes van 75 jaar of ouder, in 2030 zijn dit er 900.

Ondernemers
26,9% van de Eemnessers met een baan is zzp'er.

De kracht en uitdagingen anno 2021

'Ons kent ons' is het credo in Eemnes. De Eemnessers zijn met elkaar verbonden in een hechte gemeenschap. Uit het Inwonerspanel blijkt dat maar liefst 89 procent van de Eemnessers graag in de gemeente Eemnes woont. De gemeente heeft voor haar grootte een hoog voorzieningenniveau, zeker sinds de opening van het Huis van Eemnes. Dit zorgt ervoor dat mensen graag in Eemnes wonen. Inwoners gaven tijdens de Burgertop wel aan een écht dorpshart te missen.

Dat Eemnessers zich actief inzetten voor hun gemeenschap merk je onder andere aan het grote aantal vrijwilligers dat zich inzet bij allerlei verschillende initiatieven. Bij de

sportvereniging, in het feestcomité, bij de KPJ of in het eigen netwerk. Veel inwoners van Eemnes verlenen mantelzorg.[2]

Tegelijkertijd zijn er uitdagingen waar Eemnes mee te maken krijgt. Het CBS toont aan dat de bevolking van Eemnes relatief oud is en dat het aantal 75-plussers richting 2040 naar verwachting verdubbelt. Dit leidt tot nieuwe uitdagingen voor de gemeente, van extra uitgaven op het gebied van zorg tot het in stand houden van voldoende basisvoorzieningen voor jongeren. Hoe deze zorg betaalbaar te houden, zal de komende jaren een uitdaging worden voor Eemnes. Net als het in stand houden van de actieve gemeenschap. Sport- en gezelligheidsverenigingen beginnen landelijk te kampen met tekorten, zowel financiële tekorten als een gebrek aan beschikbare vrijwilligers. De *silver economy* biedt ook kansen als het gaat om vrijwilligers en vrijetijdsbesteding: de ouderen van de toekomst zijn ondernemender en hebben meer te besteden dan de ouderen van vroeger.

Eemnes is vooral een woongemeente. Waar Eemnes volgens het Inwonerspanel een 8,0 scoort als gemeente om in te wonen, scoort het een 6,9 als gemeente om in te werken. Slechts twintig procent van de panelleden vindt dat Eemnes veel werkgelegenheid heeft en 51 procent vindt dat Eemnes een aantrekkelijk ondernemersklimaat heeft. De meeste inwoners geven in gesprekken aan dat het niet nodig is om nieuwe bedrijven aan te trekken; het bedrijventerrein is groot genoeg en grootschalige bedrijven passen niet bij Eemnes. Wel moet de gemeente zich inzetten voor de lokale ondernemers. Zo heeft Eemnes bovengemiddeld veel zzp'ers en kleine, zelfstandige ondernemers. Zij kunnen een unieke bijdrage leveren aan de economie én de samenleving van Eemnes.

Eemnes in 2030: een gedeeld toekomstperspectief

In 2030 is Eemnes een levendige woongemeente voor jong en oud! Het is normaal dat je elkaar groet op straat, je omkijkt naar je buren en buurt en dat kinderen veilig op straat kunnen spelen. Door de inspanningen van de grote groep actieve inwoners is het hechte, dorpse karakter van Eemnes door de jaren heen behouden gebleven. Eemnessers ontmoeten elkaar thuis, bij de vereniging of op een terrasje in het centrum. Ook nieuwe inwoners voelen zich thuis in Eemnes. Lokale ondernemers krijgen de ruimte om nieuwe ideeën te bedenken en plannen te realiseren.

De samenleving aan zet

Eemnes zet zich de komende jaren hard in om jeugd te behouden en voorkomt daarmee dat de levendigheid uit de gemeenschap verdwijnt. Dankzij het behoud van jongeren draait het verenigingsleven in 2030 op volle toeren. Met behulp van professionals en vrijwilligers worden er activiteiten georganiseerd waaraan zowel jongeren, gezinnen als senioren uit Eemnes kunnen deelnemen. Zo blijft de sociale betrokkenheid groot. De gemeente weet wat er speelt in Eemnes en inwoners kunnen inspreken en meebeslissen over onderwerpen die hen raken.

Nieuwe inwoners krijgen alle ruimte om mee te doen in het sociale leven in Eemnes. Ze worden als welkome toevoeging voor de gemeenschap beschouwd, mits zij ook bij willen

[2] 16 procent van de Eemnessers van 19 jaar en ouder verleent mantelzorg; landelijk is dit 15,3 procent.

dragen. De gemeente stuurt hierop door nieuwkomers actief te verwelkomen en te benaderen. Ook verenigingen dragen hun steentje bij: zij doen op creatieve manieren extra hun best om nieuwe inwoners te betrekken. Zij zien dit als een gezamenlijke inspanning en niet als een onderlinge strijd om leden.

Zorgeloos oud worden

In 2030 is het goed oud worden in Eemnes. Zowel gezondheidsvoorzieningen als vrijetijdsvoorzieningen voor ouderen zijn goed op peil. De gemeente koopt de komende jaren zorg en welzijn zoveel mogelijk regionaal in, om kosten beheersbaar te houden. Er wordt daarbij wel toegezien op lokale uitvoering, zodat ouderen zoveel mogelijk dezelfde zorgverleners spreken. De gemeente moet zich vroegtijdig voorbereiden op de toenemende vraag naar zorg, waardoor in 2030 iedereen goede zorg krijgt, zonder dat de gemeente in financiële nood belandt.

Een kloppend hart

In 2030 heeft de gemeente, mede door de komst van nieuwe inwoners, de vele voorzieningen weten te behouden. Aandachtspunt voor de komende jaren is het verbeteren van de verblijfskwaliteit van het centrum tot een écht kloppend hart van de gemeente. In 2030 zijn de Minnehof, het Braadkamp en het Huis van Eemnes de centrale openbare plekken waar mensen elkaar ontmoeten en het prettig verblijven is. Samen met ondernemers en omwonenden wordt de levendigheid en aantrekkelijkheid vergroot, bijvoorbeeld door de komst van terrasjes.

De (jonge) lokale ondernemer ondersteunen

Eemnes richt zich de komende jaren niet op het aantrekken van nieuwe bedrijven of ondernemers van buitenaf, maar op het ondersteunen van de lokale ondernemers – bestaande en startende. Zij krijgen zoveel mogelijk de ruimte: de gemeente helpt mogelijke struikelblokken overkomen en denkt actief mee wanneer ondernemers kansen zien. Denk bijvoorbeeld aan een goed bereikbare, centrale opslagplek voor materiaal en vervoersmiddelen. De lijnen tussen ondernemers en gemeente zijn kort. Ook ondernemers onderling weten elkaar te vinden voor kennisdeling.

Wat vraagt deze ambitie de komende jaren van de gemeente?

1. De gemeente Eemnes investeert in voorzieningen die sociale cohesie in stand houden. Ontmoeting wordt aangemoedigd middels het faciliteren van burgerinitiatieven, verenigingen en buurtactiviteiten die de sociale betrokkenheid vergroten.
2. De gemeente betrekt inwoners en ondernemers bij beleid- en besluitvorming. Inwoners en ondernemers krijgen de ruimte om initiatieven te ontplooien en weten waarvoor ze wel en niet terecht kunnen bij de gemeente.

3. De gemeente Eemnes neemt het voortouw in het actief betrekken en behouden van jeugd in de gemeente, bijvoorbeeld door het aanstellen van een kinderburgemeester en jongerendenktank die met de gemeente meedenken over deze uitdaging.
4. De gemeente Eemnes organiseert zorg en welzijn zoveel mogelijk in regionaal verband om de kosten beheersbaar te houden.
5. De gemeente Eemnes ondersteunt haar ondernemers middels flexibele omgevingsplannen.
6. De gemeente Eemnes ondersteunt zzp'ers en (startende) lokale ondernemers, met kennis, kunde en een netwerk.
7. De gemeente Eemnes geeft de ruimte aan ondernemers die bijdragen aan de centrumfunctie en het levendig houden van het hart van de gemeente, zoals horeca.

Ambitie 2: In Eemnes kun je blijven wonen – *Eemnes groeit geleidelijk en heeft woningen voor elke doelgroep*

"Gezien de landelijke en regionale woningnood hebben we als Eemnes een maatschappelijke plicht om huizen te bouwen. De groei moet wel geleidelijk plaatsvinden zodat het dorpse karakter en de cohesie niet wordt aangetast." – inwoner uit Eemnes

"Mijn droom voor Eemnes is dat er genoeg woningen worden gebouwd, zodat iedereen die in Eemnes wil blijven kan blijven. We moeten Eemnes aantrekkelijk houden voor onze eigen jeugd, zodat ook zij de kans krijgen om hier volwassen te worden en een gezin te stichten." – inwoner uit Eemnes

Huishouden
Er wonen gemiddeld 2,34 personen per huishouden in Eemnes (NL: 2,18).

Sociale huurwoning
De slaagkans op een sociale huurwoning is gedaald van 3,8% over het jaar 2017 naar 2,3% over het jaar 2019.

Eengezinswoningen
89,3% van de woningen in Eemnes is een eengezinswoning (NL: 64%); 78% van alle woningen is 100m2 of groter.

Huizenprijzen
De gemiddelde verkoopprijs van een huis in Eemnes in 2020 was €487.948 (NL: €334.000).

Starters
88% van de starters wil graag in Eemnes blijven wonen.

Woning eigendom
71,2% van de woningen in Eemnes is een koopwoning (NL: 57.2%), 21,8% corporatiehuur (29,1%) en 5,5% overige huur (13,3%).

De kracht en uitdagingen anno 2021

Net als in de rest van Nederland is de druk op de woningmarkt in Eemnes hoog. De prijs van een woning in Eemnes is hoger dan gemiddeld in Nederland. De verwachting is dat dit alleen nog maar verder zal stijgen. De woningvoorraad in Eemnes bestaat grotendeels uit grote koopwoningen voor gezinnen. In 2020 is de WOZ-waarde in Eemnes ten opzichte van 2019 met 12,2 procent gestegen en het aanbod koopwoningen neemt sinds 2018 snel af.

In alle gesprekken met inwoners komt de behoefte aan meer geschikte woningen naar voren. Op de vraag aan het Inwonerspanel: aan welke thema's moet Eemnes in de toekomstvisie aandacht besteden, staat 'wonen' op de eerste plek. 87 procent van de panelleden is het zeer oneens met de stelling dat er voldoende woningen in Eemnes zijn. Ook vindt het grootste deel van de inwoners uit het panel dat de doorgroeimogelijkheden op de woningmarkt

onvoldoende zijn. Anders dan in een groot deel van de regio is ruimtegebrek in Eemnes geen uitdaging. Wel vinden inwoners het belangrijk dat woningbouw niet ten koste gaat van de aantrekkelijke kenmerken van Eemnes, zoals groen en kleinschalig.

Kortom: betaalbaar wonen in Eemnes staat onder druk. Dit leidt ertoe dat jeugd wegtrekt omdat zij geen jongeren- of starterswoning kunnen vinden. Daarnaast vormt het gebrek aan seniorenwoningen een probleem voor de doorstroming. Doordat senioren en empty-nesters (stellen van wie de kinderen het huis hebben verlaten) geen geschikte woonruimte kunnen vinden, komen gezinswoningen niet vrij. Op deze manier kunnen groepen Eemnessers niet in hun gemeente blijven wonen, terwijl zij dit wel willen. Uit het woonbehoefteonderzoek blijkt dat er naar verwachting in Eemnes tot 2030 420 extra woningen nodig zullen zijn en 560 woningen tot 2040.

Eemnes in 2030: een gedeeld toekomstperspectief

Eemnes is richting 2030 geleidelijk gegroeid om te voorzien in de woonbehoefte. Een deel van de nieuwe woningen is bestemd voor starters en jongeren. Zo kunnen jongeren in 2030 ook een woning vinden in de gemeente en kunnen er mensen van alle leeftijdsgroepen in Eemnes blijven wonen. Jongeren zijn hier blij mee: de meeste van hen wilden Eemnes sowieso niet verlaten! Ouderen kunnen in Eemnes anno 2030 makkelijker een comfortabele woning vinden om veilig oud te worden.

Geleidelijke groei van het aantal woningen

In 2030 is door nieuwbouw het woningaanbod diverser dan voorheen en de druk op de woningmarkt afgenomen. De gemeente zet bij nieuwbouw in op een mix tussen koop- en huurwoningen, waarbij het 35 procent sociale woningen (maximaal 240K) en 35 procent middeldure woningen (350K) betreft. Uitbreiding vindt vooral in de Zuidpolder I en II plaats. De mogelijkheden voor kleinschalige uitbreiding in de Noordpolder worden verkend. Hoogbouw past niet bij het dorpse karakter van Eemnes en wordt daarom zoveel mogelijk vermeden.

Meer jongeren- en seniorenwoningen

In iedere levensfase moet een Eemnesser in 2030 een passende woning kunnen vinden. Jongeren hebben een andere woonbehoefte dan ouderen of gezinnen: een diverse woonvoorraad is hier het antwoord op. Om alle leeftijdsgroepen de mogelijkheid te bieden in Eemnes te kunnen (blijven) wonen, zet Eemnes de komende jaren in op de bouw van jongerenwoningen en levensloopbestendige- of seniorenwoningen. Voor jongeren ligt de nadruk op kleinere, betaalbare woningen: appartementen en studio’s. Ook senioren worden aangemoedigd om de overstap te maken naar een kleinere, comfortabele woning – op de begane grond of met lift. Zo ontstaat er meer beweging op de woningmarkt voor jonge gezinnen die zich in Eemnes willen vestigen.

Nieuwe bouw- en woonvormen

Nieuwbouw is zoveel mogelijk gemengd: huur- en koopwoningen en gezinswoningen en appartementen staan in Eemnes in 2030 naast elkaar. Eemnes biedt daarnaast de komende

jaren de mogelijkheid voor flexibele en innovatieve bouw- en woonvormen, zoals woongroepen voor senioren, voor jongeren of beide groepen gemengd. Ook CPO is mogelijk in Eemnes: collectief particulier opdrachtgeverschap, waarbij je samen zelf kleinschalig kan bouwen. Daarnaast worden de mogelijkheden voor de bouw van tiny houses, een knarrenhof en DUO-wonen verkend. Hierbij laten senioren die in een grote woning wonen hun huis opsplitsen en verhuren of verkopen de nieuwe unit aan een jongere. De jongere verricht hulptaken en in ruil daarvoor wordt een deel van de huur gespaard voor de toekomstige hypotheek.

Voorzieningen dichtbij

In Eemnes is de kwaliteit van wonen hoog, nu en in 2030. Het is er veilig, groen en je hebt sport- en culturele voorzieningen dichtbij. Met de groei van de Zuidpolder neemt ook de behoefte aan basisvoorzieningen, zoals de supermarkt, huisarts en apotheek, daar toe. Met name voor senioren is het belangrijk dat basisvoorzieningen zich dichtbij bevinden en dat de openbare ruimte in Eemnes toegankelijk is, ook als je minder goed ter been bent.

Wat vraagt deze ambitie de komende jaren van de gemeente?

1. De gemeente Eemnes zet zich in voor de toename van het aandeel sociale en middeldure woningen.
2. De gemeente Eemnes zet zich in voor de bouw van betaalbare, kleinschalige jongeren- en seniorenwoningen.
3. De gemeente onderzoekt met de woningcorporatie de mogelijkheid voor het aanstellen van een verhuiscoach in de gemeente, om de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen.
4. De gemeente Eemnes biedt de mogelijkheid voor flexibele en vernieuwende bouw- en woonvormen.
5. De gemeente onderzoekt locaties waar vernieuwende woonvormen, zoals CPO, tiny houses, een knarrenhof en gemeenschappelijk wonen, mogelijk is.
6. De gemeente Eemnes zet zich in om bij de te realiseren nieuwe woningen voldoende ruimte te bieden aan basisvoorzieningen en groen.

Ambitie 3: Eemnes is uitstekend bereikbaar – *Eemnes is sterk verbonden met de regio*

"Het is goed dat Eemnes levendig is, maar als wij in willen zetten op een actieve gemeente met genoeg werkgelegenheid is goed OV van vitaal belang." – ondernemer uit Eemnes

"Eemnes moet een visie op het wegennet in de nieuwe Zuidpolder ontwikkelen, zodat de wijk ook in de toekomst bereikbaar en veilig is." – inwoner uit Eemnes

Werken in de regio

Van de werkenden in Eemnes werkt 42,2% in de regio Gooi en Vechtstreek.

Bereikbaarheid

Gemiddeld kun je vanuit Eemnes met de auto in 78 minuten elke andere plaats in Nederland bereiken.

Verkeersongevallen

Per 1.000 inwoners zijn er 26,3 verkeersongevallen in Eemnes (NL: 7,8).

Fietsstad Eemnes

Eemnes scoort hoog als fietsstad - 4 van de 5 punten (NL's gemiddelde: 3,3; nummer 8 van Nederland).

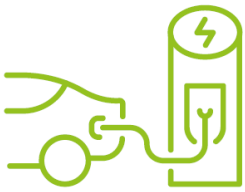

Elektrisch rijden

Per 1.000 inwoners zijn er 11,8 elektrische auto's in Eemnes (NL: 15,7).

HOV

Vanaf 2022 met de HOV-lijn naar Hilversum, Huizen, Amsterdam Amstel en Utrecht Science Park .

De kracht en uitdagingen anno 2021

Spring in de auto en je bent binnen 78 minuten overal in Nederland. Eemnes is met de auto één van de best bereikbare gemeenten van Nederland. Tegelijkertijd is het voor Eemnessers lastig om zich zonder auto door de regio te bewegen. Op de vraag aan het Inwonerspanel: aan welke thema's moet Eemnes in de toekomstvisie aandacht besteden, staat 'vervoer en bereikbaarheid' op de derde plaats. 16 procent van de werkenden in Eemnes werkt in Eemnes zelf en de rest buiten de gemeente. Eén derde van de inwoners uit het Inwonerspanel reist meer dan 15 kilometer naar zijn of haar werk en driekwart van de werkende panelleden reist met zijn of haar auto naar het werk. Slechts twee procent reist met het openbaar vervoer.

Uit het Inwonerspanel blijkt dat slechts 19 procent van de inwoners vindt dat Eemnes goed bereikbaar is met het openbaar vervoer, tegenover 93 procent dat vindt dat Eemnes goed bereikbaar is met de auto. Ook uit gesprekken met de jeugd in Eemnes blijkt dat zij het van belang vinden dat de gemeente de komende jaren investeert in verbindingen met het openbaar vervoer met steden waar zij een opleiding (gaan) volgen.

Daarnaast is de verkeersveiligheid in Eemnes een punt van aandacht. Het aantal verkeersongevallen ligt in Eemnes hoger dan gemiddeld in Nederland. Daarnaast geven Eemnessers via het Inwonerspanel en op de Burgertop aan zich niet overal in de gemeente veilig te voelen in het verkeer – dit subjectieve gevoel van onveiligheid is een uitdaging waar Eemnes mee aan de slag moet.

Eemnes in 2030: een gedeeld toekomstperspectief

In 2030 is Eemnes uitstekend bereikbaar met de auto en het openbaar vervoer. Fietsers en voetgangers kunnen zich veilig door de gemeente verplaatsen. De gemeente heeft een belangrijke rol gespeeld in het vergroten van de regionale bereikbaarheid met het openbaar vervoer en werkt daarvoor samen met de provincie(s). Die regionale bereikbaarheid is belangrijk: veel Eemnessers werken in de regio of elders in de Randstad. Nu zij sneller van en naar hun werk kunnen bewegen is het wonen in Eemnes nog aantrekkelijker geworden. Ook voor dagtoeristen is Eemnes makkelijk te bereiken. Eemnes is geen plaats waar recreanten een hele dag blijven, maar wel een ideale plek voor een tussenstop met appeltaart en koffie. Goed voor de lokale bedrijvigheid!

Bereikbaarheid staat voorop

De toename van het aantal woningen in Eemnes betekent tegelijkertijd een toename van verkeer. De komende jaren is het bereikbaar houden van de gemeente dan ook zeer belangrijk: nieuwbouw moet niet zorgen voor verkeersopstoppingen. De ambitie is dat Eemnes in 2030 een goede doorstroom kent van het autoverkeer – vooral de aansluiting met de A27 en richting de Zuidpolder – en geen verkeersknelpunten heeft. Ook voor de oudere inwoners van Eemnes is bereikbaarheid prioriteit. Een shuttlebus gerund door vrijwilligers kan voor ouderen een oplossing zijn, zodat zij makkelijk hun boodschappen kunnen doen of op bezoek kunnen bij familie en vrienden.

OV als echt alternatief: toegankelijk én makkelijk

Eemnes zet in 2030 in op openbaar vervoer dat snel en vaak rijdt en voor iedereen bereikbaar en beschikbaar is. Daardoor gebruiken in 2030 steeds meer Eemnessers het openbaar vervoer om naar hun werk of studie te komen en laten zij vaker de auto staan – dat is ook beter voor het milieu. De komst van de nieuwe busverbinding (Hoogwaardig Openbaar Vervoer, afgekort HOV) eind 2022 zorgt voor een grote sprong in de bereikbaarheid van de regio. Binnen drie kwartier ben je vanuit Eemnes op Amsterdam Amstel of in de spits in Utrecht Science Park. Eemnes krijgt aan beide zijden van de A27 een bushalte voor de HOV. Belangrijk is dat de bushalte zelf ook goed te bereiken is voor alle inwoners. Daarnaast wensen inwoners in de toekomst ook een verbeterde OV-bereikbaarheid met het oosten (Baart en Amersfoort).

Fietsinfrastructuur en verkeersveiligheid

Lokale en regionale fietssnelwegen zorgen er in 2030 voor dat veel forensen op de (elektrische) fiets naar hun werk gaan. Doordat steeds meer forensen de auto laten staan, krijgen voetgangers en fietsers alle ruimte om zich veilig voort te bewegen – en dat vindt

Eemnes belangrijk! Door de invoering van snelheidsbeperkende maatregelen voor auto's binnen de bebouwde kom neemt de verkeersveiligheid toe. Er wordt gekeken hoe recreanten – zoals vogelspotters, wielrenners en dagjesmensen op een e-bike – zo min mogelijk negatieve impact hebben op de verkeersveiligheid.

Laadinfrastructuur voor wie elektrisch wil rijden

De beschikbaarheid van voldoende laadpunten maakt het aantrekkelijker voor inwoners om te kiezen voor elektrische auto's of e-bikes. Steeds meer inwoners maken richting 2030 de overstap naar elektrisch rijden. De gemeente kan helpen om de laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op tijd te ontwikkelen.

Wat vraagt deze ambitie de komende jaren van de gemeente?

1. De gemeente Eemnes stelt een mobiliteitsplan op bij nieuw te bouwen woningen, zodat verkeersopstoppingen vermeden worden. Uitgangspunt is dat fietsers en wandelaars alle ruimte krijgen en dat inwoners richting de toekomst steeds makkelijker kunnen overstappen van het ene vervoersmiddel op het andere.
2. De gemeente Eemnes lobbyt actief bij de provincie voor een betere OV-aansluiting richting het oosten.
3. De gemeente Eemnes brengt knelpunten voor de verkeersveiligheid in kaart en investeert in de verkeersveiligheid – bijvoorbeeld als het gaat om de snelheid van auto's op de Laarderweg. Deze aanpak kan per knelpunt verschillen: van verkeersborden en plantenbakken tot voorlichting en handhaving.
4. De gemeente Eemnes stimuleert het gebruik van de (elektrische) fiets, door te investeren in veilige en kwalitatief goede (snel)fietspaden. De gemeente onderzoekt de mogelijkheid om fietsstraten in te voeren rondom de Braadkamp en Minnehof.
5. De gemeente Eemnes zorgt voor voldoende laadpunten voor elektrische fietsen en auto's, om zo duurzame mobiliteit te stimuleren.

Ambitie 4: Eemnes gaat voor een duurzame toekomst – *Eemnes zet in op groene energiebronnen met behoud van open landschap*

"Ik hoop dat wij in de toekomst zonne-energie kunnen opslaan en delen met buurtbewoners en dat geothermie ook zijn bijdrage kan leveren." – inwoner uit Eemnes

"Ik zou graag zien dat Eemnes in de toekomst een groene gemeente is, die vooroploopt in duurzame landbouw en veeteelt." – inwoner uit Eemnes

Nationaal landschap
Het open slagenlandschap van de Eempolder is uniek en daarom een nationaal landschap.

Laadpalen
Per 1.000 inwoners zijn er 7,2 e-laadpalen in Eemnes (NL: 4,2).

Energieverbruik
Het energieverbruik in Eemnes in 2021 is gemiddeld 29,0 kWh per m² (NL: 40,2 kWh per m²).

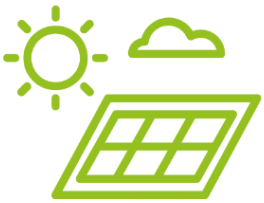

Zonnepanelen
661 koopwoningen in Eemnes zijn voorzien van zonnepanelen. 1881 daken in Eemnes zijn geschikt voor zonnepanelen.

Energielabel
48,4% van de huizen in Eemnes heeft energielabel A of B (NL: 44,3%).

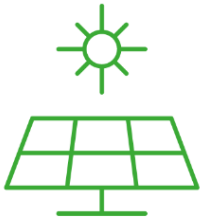

Zonneveld
Het Eemnesser zonneveld levert 5 miljoen kWh per jaar op.

De kracht en uitdagingen anno 2021

Het klimaat verandert. Landelijk is vastgelegd dat in 2050 de energievoorziening bijna helemaal duurzaam en CO2-neutraal moet zijn. Ook gemeenten moeten zich hierop voorbereiden en de omslag naar duurzaam en circulair maken. Op de vraag aan het Inwonerspanel: aan welke thema's moet Eemnes in de toekomstvisie aandacht besteden, staan 'groen en natuur' op twee en 'klimaat en duurzaamheid' op vier. 77 procent vindt het zeer belangrijk dat Eemnes inspeelt op klimaatverandering. 94 procent vindt het zeer belangrijk dat Eemnes groen en natuur behoudt richting de toekomst.

Klimaatbestendigheid in 2050 wordt bereikt door enerzijds de groene opwekking van energie en anderzijds door energiezuinig te zijn. In 2050 wordt de vraag naar energie gedekt door de regionale duurzame opwekking van energie. Dit wordt vastgelegd in de Regionale Energie Strategie (RES). Aan de andere kant betekent klimaatbestendigheid ook het herinrichten van

woonwijken en openbare ruimte. Als gevolg van klimaatverandering is het nodig om water vast te houden in tijden van droogte en water versneld af te voeren bij veel neerslag. Deze omslag zal ook in Eemnes plaats moeten vinden.

Maar dat is niet de enige omslag die Eemnes moet maken. Momenteel vinden landelijk ingrijpende ontwikkelingen in de landbouw plaats. Eemnes is van oorsprong een agrarische gemeenschap en Eemnessers stellen de rust en ruimte van het open landschap op prijs. Eemnes heeft een totale oppervlakte van 3.370 hectare en daarvan is 76 procent agrarisch terrein (2.546 hectare). Maar de wereld verandert en ook de agrarische sector zal een omslag moeten maken. Het verdienmodel van de agrarische sector staat steeds verder onder druk. Vanuit de Europese Unie en de nationale overheid worden de regels steeds verder aangescherpt en veel agrarische ondernemers hebben moeite met het vinden van opvolging.

Eemnes in 2030: een gedeeld toekomstperspectief

Eemnes heeft anno 2030 flinke stappen gezet op het gebied van duurzaamheid, groene energie en klimaat. De gemeente kiest voor een verduurzamingsstrategie waarbij het polderlandschap zoveel mogelijk behouden blijft, want Eemnes is zuinig op haar groene omgeving. De polder is niet alleen bij recreanten en Eemnessers populair – ook vele soorten vogels, insecten en kleine dieren weten een plekje in de polder te vinden. Voor vogelspotters zijn de polders daarom een waar paradijs. De afgelopen jaren is volop geïnvesteerd in zonne-energie op daken. Verduurzamen doet Eemnes in nauwe samenwerking met de regio. Zo hoeft de gemeente niet alleen het wiel uit te vinden.

Groenonderhoud

Anno 2030 heeft Eemnes nog steeds fijne groene straten en wijken. Om ook in de toekomst goed groenonderhoud te verzekeren, worden inwoners aangemoedigd daar een rol in te spelen. Op de jaarlijkse snoeidag bijvoorbeeld, maar ook in de dagen daaromheen. De groene wijk is daardoor niet alleen goed voor het klimaat, maar stimuleert ook ontmoeting tussen wijkbewoners.

Zonne-energie en geothermie

In 2030 verduurzaamt Eemnes, in lijn met de Regionale Energie Strategie (RES), samen met de regio en in sommige gevallen zelfs op nationaal niveau. Eemnessers kiezen zoveel als mogelijk voor zonne-energie. Er zijn zonnepanelen op parkeerplaatsen, bedrijfspanden en op daken van woningen geplaatst. Veel inwoners hebben gebruik gemaakt van de hulp van de gemeente bij het verduurzamen van hun huis: overal in Eemnes liggen zonnepanelen. Ook geothermie, aardwarmte, is in Eemnes een speerpunt en een belangrijke manier om groene energie op te wekken. Windmolens worden vermeden om het open landschap intact te laten.

Voorbereid zijn op extreem weer en aandacht voor plant en dier

De gemeente is in 2030 hard op weg naar volledig klimaatadaptieve wijken: wijken die bestand zijn tegen extreem weer zoals hevige regenbuien, hitte en droogte. In tijden van droogte wordt water opgeslagen, in tijden van veel neerslag wordt water goed en snel afgevoerd. Nieuwe wijken worden klimaatadaptief gebouwd, bestaande woonwijken en de openbare ruimte worden getransformeerd. Plekken met veel steen worden omgevormd naar groen. Niet alleen goed voor de wateropvang, maar ook voor het behouden en vergroten van de biodiversiteit. De gemeente zet zich in om meer plekken te creëren waar planten en dieren kunnen leven, door bijvoorbeeld nestkastjes te plaatsen en een insectvriendelijk maaibeleid.

Een moderne agrarische sector

In 2030 kent Eemnes een moderne agrarische sector. Agrariërs zijn belangrijk voor het in stand houden van het landschap rondom Eemnes en de identiteit van de gemeente. De gemeente ondersteunt agrariërs in de overgang naar duurzaam boeren en biedt hen toekomstperspectief. Zo worden agrarische ondernemers ondersteund om hun bedrijven om te vormen naar kringlooplandbouw en initiatieven te ontplooien gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de natuur in het buitengebied.

Wat vraagt deze ambitie de komende jaren van de gemeente?

1. De gemeente en haar inwoners zijn samen verantwoordelijk voor het groenonderhoud in de wijk. De gemeente organiseert jaarlijks een snoeidag.
2. De gemeente Eemnes zet in op energieopwekking via zonne-energie (op daken) en via geothermie.
3. Nieuw te bouwen woningen moeten voldoen aan eisen op gebied van duurzaamheid, energie en klimaatbestendigheid.
4. De gemeente Eemnes ondersteunt inwoners actief bij het verduurzamen van de eigen woning en bedrijfspanden. Dit doet zij door kennis en middelen beschikbaar te stellen.
5. Nieuwe woonwijken worden klimaatbestendig ingericht en bestaande woonwijken worden klimaatbestendig gemaakt. De biodiversiteit in de wijken en de polder wordt behouden en waar mogelijk versterkt.
6. De gemeente Eemnes ontwikkelt een visie op het agrarisch toekomstperspectief. Dit toekomstperspectief gaat expliciet in op het perspectief voor jonge agrariërs in de transitie naar duurzaam en natuurinclusief boeren.

De blik van de regio

In de verkennende fase van het visietraject rondom de toekomstvisie zijn zeven gesprekken gevoerd met bestuurders uit de regio om ook een externe blik op te halen.[3] Op basis van die gesprekken volgt hieronder een beschouwing van de aanbevelingen uit de regio wat betreft de huidige en toekomstige regionale samenwerking.

Gemeenten krijgen steeds meer verantwoordelijkheden, toekomstige uitdagingen worden complexer en de kosten hoger. Als gemeente – zeker met een omvang als die van Eemnes – kun je het niet meer alleen doen en moet je de blik naar buiten richten. Om de opgaven die spelen aan te kunnen pakken moet je partners opzoeken op verschillende schaalniveaus. Sterke regionale samenwerking is een belangrijke voorwaarde voor het behoud van zelfstandigheid. Eemnes is volgens de regio momenteel zoekende naar mogelijkheden in wat de gemeente zelfstandig voor elkaar kan krijgen en welke opgaven regionaal benaderd moeten worden.

Eemnes heeft door de ligging aan de grens van twee provincies ruime keuze in met welke partner op welk domein samengewerkt kan worden. Eemnes ervaart dit als een kans, maar tegelijkertijd is het ook een uitdagende uitgangspositie. Veel voorzieningen waar Eemnessers gebruik van maken liggen in een andere provincie dan de gemeente zelf. De gemeenten in de BEL Combinatie maken onderdeel uit van twee provincies en twee regionale samenwerkingsverbanden (Regio Amersfoort en Regio Gooi en Vechtstreek), elk met een eigen dynamiek. Dit hoeft geen probleem te vormen, zolang je duidelijke keuzes maakt in regionale samenwerking. Het is op sommige punten belangrijker dat samenwerkende gemeenten dezelfde cultuur, intenties en ambities hebben dan een bepaalde geografische locatie.

Tijdens de verschillende gesprekken is een aantal uitgangspunten genoemd voor succesvolle regionale samenwerking:

- Partners moeten een duidelijke keuze maken om voor elkaar te gaan; een samenwerking moet worden aangegaan omdat gemeenten het écht willen.
- Partners moeten elkaar versterken en aanvullen.
- Partners moeten samenwerken vanuit gelijkwaardigheid; je moet helder en transparant zijn naar je partners.
- Elke partner brengt haar wederkerige bijdrage in; partners hebben elkaar nodig.
- In een samenwerking moet verder worden gekeken dan de eigen, lokale belangen; het gemeenschappelijke, regionale belang moet voorop staan.
- Een samenwerking is geven en nemen; je moet elkaar iets gunnen in een samenwerking.

[3] Gesprekken zijn gevoerd met de burgemeesters van de gemeenten Baarn, Blaricum, Bunschoten, Huizen, Laren, Soest en strategen van de provincie Utrecht.

De regio vindt dat Eemnes op een aantal van deze punten tekortschiet. Zo wordt aangegeven dat Eemnes te veel gericht is op de eigen belangen. Daarnaast benadrukken vrijwel alle partners dat Eemnes geen duidelijke keuzes maakt en lastig in te schatten is. De gemeente doet volgens de partners te veel aan “cherry picking”, “vertoont shopgedrag”, “samenwerken volgens het cafetariamodel”. Eemnes kiest per opgave de samenwerkingspartner(s), maar is daardoor weinig loyaal. De exclusiviteit van een samenwerkingsverband draagt bij aan het gevoel van vertrouwen en de mogelijkheden om uit te wijken naar andere samenwerkingspartners maakt van Eemnes een minder betrouwbare partner. In andere woorden, Eemnes kan niet het beste van alle kanten willen. Eemnes moet ook geven, niet alleen komen halen als het voor de eigen gemeente voordelig is.

Eemnes moet richting de toekomst investeren in de relaties met haar omgeving en de keuzes die de gemeente maakt zichtbaar maken. De regio zou het fijn vinden als de gemeente duidelijk aangeeft waar zij voor gaat en aan welke regionale verbanden zij prioriteit geeft. Dat geeft de samenwerkingspartners meer gevoel bij de samenwerking. Het duidelijk kiezen voor een focus op het westen of het oosten zal op termijn bijdragen aan het onderlinge vertrouwen en een kwalitatief betere samenwerking.

Dit is niet alleen voor belang van Eemnes, maar ook als regionaal samenwerkingsverband is het belangrijk om positie in te nemen. Alleen zo kan je een vuist maken tegenover hogere overheden en/of voorkomen dat een hogere overheid ingrijpt.

Kortom, een sterke regionale samenwerking met een actieve bijdrage van Eemnes is volgens de partners wenselijk voor de toekomst, waarbij ieder bijdraagt vanuit zijn eigen identiteit en kracht ten behoeve van het gezamenlijke en daarmee ook individuele belang.

De weg naar de toekomstvisie

Natuurlijk kan de toekomstvisie van Eemnes niet tot stand komen zonder de eigen inwoners, ondernemers, instellingen en partners.

Het visietraject is afgetrapt met de jongste Eemnessers, want voor niemand is de toekomst zo relevant als voor hen. De groepen 5 tot en met 8 van Merlin, groep 8 van de OBS de Zuidwend, groep 8 van De 7-Sprong en groep 8 van De Hobbitstee kregen in september 2020 een toekomstles. De leerlingen mochten hun creatieve ideeën over de toekomst van Eemnes tijdens deze les verbeelden. Een aantal ideeën en tekeningen van de kinderen zijn tentoongesteld in het Huis van Eemnes.

Op dinsdag 29 september 2020 vonden in het Huis van Eemnes twee toekomstateliers plaats. Aanwezig was een selecte groep ondernemers en vertegenwoordigers van verenigingen en maatschappelijke instellingen. Met hen werd nagedacht over de belangrijkste kansen, uitdagingen en keuzes voor Eemnes richting 2030. Ook met ambtenaren werd in die week een sessie gehouden.

Begin oktober viel bij alle Eemnessers een ansichtkaart op de mat. Inwoners konden hun toekomstwens voor Eemnes in 2030 gratis terugsturen naar de gemeente. Ook was er een digitale enquête, waarin werd gevraagd naar de mening van het Inwonerspanel en andere inwoners over Eemnes, nu en in de toekomst. Daarnaast is in deze fase gesproken met bestuurders van omliggende gemeenten en de provincie. Hoe kijken zij als partners aan tegen Eemnes en de onderlinge regionale samenwerking?

Alle informatie, ideeën en wensen die in fase 1 zijn verzameld zijn verwerkt in een aantal toekomstscenario's. Deze toekomstbeelden laten zien hoe het Eemnes van 2030 er mogelijk uit kan zien. Tijdens de week van de visie in maart 2021 stonden de scenario's centraal. Waarbij het doel niet was om één scenario te kiezen, maar om te horen welke elementen uit elk scenario aanspreken én welke juist niet. Op 11 maart 2021 vonden online sessies plaats met ondernemers en maatschappelijke organisaties. Ook jongeren gaven hun visie op de toekomst: 12 maart 2021 bij Impuls en 15 maart 2021 digitaal met leden van de KPJ. Inwoners werden uitgenodigd een online vragenlijst in te vullen. Daarnaast werden alle jongeren uitgedaagd in een challenge.

Het sluitstuk van de participatie was de Burgertop op 26 juni 2021 in het Huis van Eemnes. Een aantal Eemnessers werd hier steekproefsgewijs voor geselecteerd en ontving hiervoor thuis een brief. In twee rondes gingen inwoners met elkaar aan verschillende tafels in gesprek over thema's als wonen, bereikbaarheid en duurzaamheid.

Bronvermelding

Welkom in Eemnes

- Historische kring Eemnes (2011) Historische Canon van Eemnes. Geraadpleegd via: https://historischekringeemnes.nl/canon-van-eemnes-in-18-tegels/

Ambitie 1

- BZK/WB (2018), Leefbaarometer 2.0. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/gezondheid/
- CBS (2019), Eemnes, % t.o.v. totaal aantal banen. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/bedrijvigheid-en-economie/
- CBS (2021), ouderen per gemeente. Geraadpleegd via: https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen
- Gemeente Eemnes (2019), Woonvisie 2019-2023. Geraadpleegd via: https://www.eemnes.nl/inwoners/Bouwen/Wonen_in_Eemnes/Woonvisie_Eemnes
- Gemeente Eemnes en Atrivé (2021), Wonen tussen stad en land. Woningbehoefteonderzoek in de gemeente Eemnes. Geraadpleegd via: https://eemnes.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/cbc47fd5-40f8-42c8-b938-c9ecead16b0f
- https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/participatie/cijfers-context/mantelzorg#node-mantelzorgers-naar-geslacht
- NOC NSF (2018). Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/sport-en-cultuur/.
- RIVM (2016), Onderzoek gezondheid per buurt, wijk en gemeente: vrijwilligerswerk. Geraadpleegd via: https://www.rivm.nl/media/smap/vrijwilligerswerk.html?gemeente=Eemnes

Ambitie 2

- ABF Research (2020), Systeem woningvoorraad (Syswov). Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/bouwen-en-wonen/
- BAG/ABF (2021), Woningen naar type & gemiddelde oppervlakte van woningen. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/bouwen-en-wonen/
- CBS (2020) WOZ-waarde woningen t.o.v. vorig jaar, gemeenten in Nederland. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/bouwen-en-wonen/
- CBS (2020), Huishoudgrootte: personen per huishouden. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/demografie/

- CBS en Kadaster (2021), Gemiddelde verkoopprijs bestaande koopwoningen. Geraadpleegd via: https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/12/gemiddelde-verkoopprijs-koopwoning-in-2020-gestegen-tot-334-duizend-euro
- Gemeente Eemnes (2019), Woonvisie 2019-2023. Geraadpleegd via: https://www.eemnes.nl/inwoners/Bouwen/Wonen_in_Eemnes/Woonvisie_Eemnes
- Gemeente Eemnes en Atrivé (2021), Wonen tussen stad en land. Woningbehoefteonderzoek in de gemeente Eemnes. Geraadpleegd via: https://eemnes.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/cbc47fd5-40f8-42c8-b938-c9ecead16b0f

Ambitie 3:

- 'Eemnes: de best bereikbare plaats van Nederland' (2021). Geraadpleegd via: https://www.gooiswonen.nl/wonen-in-eemnes/
- Bestand geregistreerde ongevallen Nederland (2015-2019), Verkeersongevallen per 1000 inwoners. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/mobiliteit/
- CBR (2019), banen van werknemers naar woon- en werkregio. Geraadpleegd via: https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83628NED/table.
- De Fietsersbond (2020), Fietsstad Eemnes. Geraadpleegd via: https://www.fietsersbond.nl/fietsstad2020/fietsstad-2020-de-top-100/ en https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/mobiliteit/
- HOV in 't Gooi (2021). Geraadpleegd via: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Projecten_Verkeer_en_Vervoer/HOV_in_t_Gooi
- RDW – Klimaatmonitor (2020), Elektrische personenauto's per 1000 inwoners. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/mobiliteit/

Ambitie 4:

- CBS (2015) Bodemgebruik per gemeente. Geraadpleegd via: https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70262ned/table?dl=2C288
- IVN natuureducatie. Geraadpleegd via: https://www.ivn.nl/afdeling/eemland/eempolder
- NMU (2021), Regionale Energie Strategie Amersfoort.
- RDW – Klimaatmonitor (2021), (semi)publieke e-laadpunten, Gemeenten in Nederland, per 1000 inwoners. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/mobiliteit/
- Republiq (2021), geschat elektraverbruik. Eemnes, kWh per m2. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/energietransitie/
- RVO (2021), Energielabel woningen. Geraadpleegd via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/energietransitie/

- Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord Holland (2020), Zonneveld Eemnes: als een kamer in het landschap. Geraadpleegd via: https://www.steunpunterfgoednh.nl/zonneveld-eemnes-als-een-kamer-in-het-landschap/
- Zonneplan (2021). Geraadpleegd via: https://www.zonneplan.nl/zonnepanelen-in-eemnes?c=120&gclid=Cj0KCQjwxJqHBhC4ARIsAChq4auU4AfJ8uGImsLhNdEA7ZLGImteI9qCcsUNWbyYRXrZb5uX65wVcUaAqloEALw_wcB